Моята първа приказка

Оле-затвори-очички

ПАН

Ханс Кристиан Андерсен

Оле затвори очички

В цял свят няма по-добър разказвач на приказки от Оле Затвори Очички. Той знае наистина чудни истории.
Оле Затвори Очички идва, когато децата вече са вечеряли и все още са на масата. Качва се тихо по стълбата, защото ходи по чорапи. Отваря внимателно вратата и – црък. Напръсква очите на децата с фин млечен прах, клепачите им натежават и те не могат да го видят. Той застава зад гърба им, духва им лекичко във врата и главите им натежават. Но не ги боли, защото Оле Затвори Очички е добър и не иска да им стори зло. Той само иска те да се успокоят. Най-добре е да си легнат, да притихнат, за да може той да им разказва приказки. Когато децата заспят, Оле Затвори Очички сяда на ръба на леглото. Той е добре облечен. Дрешката му е копринена, но не може да се каже какъв є е цветът, тъй като при всяко негово движение тя сияе ту в зелено, ту в червено, ту в синьо. Под всяка мишница носи по един чадър. Единият е с картинки и него той отваря над добрите деца. Така цяла нощ те сънуват прекрасни истории. На другия чадър няма нищо и него той отваря над немирните деца. Те спят неспокойно и като се събудят на другата сутрин, изобщо не помнят какво са сънували.
Нека сега да чуем какво разказваше Оле Затвори Очички в продължение на цяла седмица, когато идваше при едно малко момченце на име Ялмар. Това са седем приказки, защото седмицата има седем дена.

ПОНЕДЕЛНИК

– Така... – каза Оле Затвори Очички вечерта, когато Ялмар беше вече в леглото си.
– Трябва да поукрася малко.
Изведнъж всички цветя в саксиите се превърнаха в огромни дървета, които протягаха клоните си по тавана и стените. Стаята заприлича на разкошна беседка. Всички клони бяха отрупани с цветове, по-хубави от рози, ухаеха прекрасно, а ако човек ги опиташе, на вкус бяха по-сладки от конфитюр. Плодовете блестяха като златни. Освен това имаше и сладки хлебчета, пълни със стафиди. Беше великолепно! В същия миг се чу силно ридание от чекмеджето, където бяха учебниците на Ялмар.
– Какво ли е това? – запита Оле Затвори Очички, отиде до бюрото и отвори чекмеджето.
Това беше дъската за писане, която се огъваше на всички страни. В задачата, записана върху нея, числата се бутаха и блъскаха, защото между тях се бе появило едно грешно число и дъската заплашваше да се разпадне. Калемът подскачаше на връзчицата си като малко кученце, което иска да помогне, но той не можеше да поправи задачата. Ридания идваха и от тетрадката по краснопис на Ялмар. Ужасна врява. На всяка страница в колонка една под друга бяха напечатани всички главни букви, а до тях – всички малки букви. Това бяха образците. До тези букви имаше

други, които смятаха, че изглеждат също като напечатаните, но които бяха написани от Ялмар. Те сякаш се бяха спънали в линията, на която всъщност трябваше да стоят.
– Ето така трябва да стоите – казваха образците. – Малко настрани, със силен замах.
– И ние така искаме – казваха буквите на Ялмар, – но не можем, толкова сме отмалели.
– Тогава трябва да ви дам лекарство – каза Оле Затвори Очички.
– Не, в никакъв случай – извикаха буквите и се изправиха така стройни, че на човек му беше драго да ги гледа.
– Е, днес няма да имаме време за приказки – каза Оле Затвори Очички. Трябва да потренирам буквите. Раз, два! Раз, два!
И той ги тренира, докато накрая буквите се изправиха здрави и стройни, също като образците. Но когато Оле Затвори Очички си тръгна и Ялмар ги разгледа на другата сутрин, те изглеждаха отново така жалки и хилави, както преди.

ВТОРНИК

Още щом Ялмар си легна, Оле Затвори Очички напръска всички мебели в стаята с вълшебната си спринцовка и те започнаха да говорят помежду си. Всеки говореше за себе си, с изключение на плювалника, който стоеше мълчалив и се ядосваше на суетата на околните да говорят и мислят само за себе си и изобщо да не се сещат за този, който стои скромно в ъгъла и се оставя да го плюят.
Над шкафа висеше голяма картина в позлатена рамка. Беше пейзаж. Виждаха се високи стари дървета, цветя в тревата и голяма река, която течеше зад гората, минаваше покрай много замъци и се вливаше в безбрежно море.
Оле Затвори Очички докосна картината с вълшебната си спринцовка и птичките започнаха да пеят, клоните на дърветата се раздвижиха, облаците полетяха и човек можеше да види бягащите им сенки по земята.
Оле Затвори Очички повдигна малкия Ялмар към рамката, момчето я прекрачи и влезе в картината. Ето го, че вече стоеше сред високата трева. Слънцето го огряваше през клоните на дърветата. Той изтича към реката и седна в една малка лодка. Тя бе боядисана в червено и бяло, а платното є сияеше като сребърно. Шест лебеда със златни коронки на шиите и със сини звезди на главите затеглиха лодката между зелените гори, където дърветата разказваха за разбойници и вещици, а цветята – за хубавите малки елфи и за всичко онова, което бяха научили от пеперудките.
Красиви риби със златни и сребърни люспи плуваха зад лодката, скачаха от време на време и пляскаха отново във водата. Червени и сини птици, малки и големи, летяха в две дълги редици след лодката. Комарите танцуваха, майските бръмбари бръмчаха. Всички те искаха да следват Ялмар и всяка животинка имаше да разкаже по една историйка.
Беше чудесна разходка с лодка. Гората ставаше ту гъста и тъмна, ту приличаше на прекрасна градина, обляна в цветя и слънце, със замъци от стъкло и мрамор. На балконите стояха принцеси – това бяха малките момиченца, които Ялмар познаваше и с които си беше играл. Те му протягаха ръка и всяка държеше по едно

от най-хубавите захарни прасенца, които можеха да се намерят на света. Ялмар хващаше захарното прасенце в единия край, докато плуваше покрай замъка. Принцесата стискаше здраво своя край и така прасенцето се счупваше и всеки получаваше своето парченце – тя по-малкото, Ялмар – по-голямото. Пред всеки замък стояха на пост малки принцове. Те отдаваха чест със златни саби и обсипваха Ялмар с дъжд от стафиди и оловни войници. Това бяха истински принцове.
Ялмар плуваше ту през гори, ту през големи зали или градове. Той доплува и до града, където живееше неговата бавачка. Тя много го обичаше. Бе го люляла и се бе грижила за него, когато той е бил съвсем мъничък. Тя му кимна, помаха му и му изпя песничката, която бе съчинила и изпратила специално за Ялмар:

Миличък Ялмар, о, мое сърчице,
за теб си спомням всеки ден,
пак искам да целувам твоето челце
и бузките със цвят червен.
Щом свойте първи думички изрече,
с теб трябваше да се простя навеки.
Благословен бъди на грешната земя,
ти, ангел, долетял от Божи небеса.

Всички птички запяха с бавачката, цветята танцуваха на стъблата си, а старите дървета кимаха, като че ли Оле Затвори Очички и на тях разказваше приказки.

СРЯДА

Ах, как само валеше навън. Ялмар чуваше плющенето на дъжда в съня си. А когато Оле Затвори Очички отвори прозореца, за да влезе, водата бе стигнала рамката на прозореца. Навън се бе образувало цяло езеро и един прекрасен кораб чакаше пред къщата.
– Искаш ли да дойдеш с мен, Ялмар? – попита Оле Затвори Очички. – Тази нощ ще отплаваме за далечни страни, а утре сутринта пак ще сме тук.
И ето че Ялмар вече стоеше по средата на великолепния кораб, облечен в най-хубавите си дрехи. Времето се оправи, корабът потегли по улицата, зави покрай черквата и изведнъж се намери в открито море. Плаваха толкова дълго, че сушата се изгуби от погледа им. Застигна ги ято щъркели. Те отлитаха към топлите страни. Летяха в редица един зад друг и бяха изминали дълъг, дълъг път. Един от щъркелите беше толкова уморен, че крилете му не го държаха. Той беше последен в редицата и изоставаше все повече. Накрая започна да пада с широко разперени криле. Размаха крилата си още няколко пъти, но напразно. Ето че краката му докоснаха корабните въжета, той се плъзна по тях и – туп – стъпи на палубата. Един моряк го взе и го занесе в курника при кокошките, патиците и пуйките. Горкият щъркел стоеше съвсем объркан сред тях.
– Ама че странна птица – заявиха кокошките.
А пуякът се наду, колкото можеше, и попита щъркела кой е той всъщност. Патиците пък се отдръпнаха заднишком и се побутваха една друга: “Побързай!

Побързай!”.
Щъркелът им разказа за топлата Африка, за пирамидите и за щрауса, който тича през пустинята като бял кон. Но патиците не го разбраха, побутваха се една друга и се питаха: “Дали да не стигнем до извода, че е глупав?”.
– Разбира се, че е глупав! – заяви пуякът и всички се разкрякаха.
Тогава щъркелът млъкна и се замисли за своята Африка.
– Имате хубави тънки нозе! – подхвана пуякът. – Колко струва метърът?
– Па-па-па! – закискаха се патиците, но щъркелът се направи, че нищо не е чул.
– Може да се посмеете с нас – допълни пуякът. – Защото това беше много остроумна забележка. Или пък не бе достатъчно изискана за вас, ах, ах! Е, явно толкова са му възможностите. Добре, че поне ние си разбираме шегите.
И пуякът загърголи, а патиците закрякаха. Беше ужасно колко смешно им се виждаше всичко това.
Но Ялмар отиде до курника и извика щъркела, който скочи при него на палубата. Щъркелът си бе починал и сякаш кимна на Ялмар, за да му благодари. След това разтвори криле и полетя към топлите страни. Кокошките кудкудякаха, патиците крякаха, а пуякът почервеня.
– Утре ще ви сварим на супа – викна им Ялмар и се събуди в креватчето си.
Беше чудно пътешествие, на което го бе завел Оле Затвори Очички.

ЧЕТВЪРТЪК

– Знаеш ли какво? – попита Оле Затвори Очички. – Само да не се изплашиш. Виж, тук има една мишка!
И Оле му протегна шепата си, в която се бе свила малката животинка. Тя иска да те покани на сватба. Тази нощ ще се женят две малки мишки. Те живеят под дъските на килера. Хайде, тръгвай!
– Но как ще се промъкна през малката миша дупка в пода? – попита Ялмар.
– Това е моя грижа – успокои го Оле Затвори Очички. – Ще те направя малък.
И той докосна с вълшебната си спринцовка Ялмар, който тутакси започна да се смалява. Накрая не беше по-голям от един пръст.
– Можеш да облечеш дрехите на оловния войник, мисля, че те ще ти станат. Освен това е хубаво да си в униформа, когато отиваш на гости.
– Добре – съгласи се Ялмар и изведнъж се видя променен в дрехите на оловния войник.
– Моля, качете се в напръстника на майка си – каза малката мишка. – Ще имам честта да ви тегля.
– Ах, госпожицата е много любезна – отвърна Ялмар и те потеглиха към мишата сватба.
Най-напред те се спуснаха в един дълъг тунел под пода, който беше точно толкова висок, че да минат с напръстника. Целият тунел бе осветен от запалени гнили дървета.
– Не ухае ли чудесно тук? – запита мишката, която го теглеше. – Целият тунел е намазан със свинска мас. Не би могло да е по-хубаво.
Най-сетне стигнаха до свадбената зала. Отдясно се бяха подредили малките мишки, които си шепнеха, бутаха се и се кискаха. Отляво бяха застанали всички мишоци и

гладеха с лапи мустаците си. По средата на залата, в издълбана бучка сиренце бе застанала брачната двойка. Младоженците се целуваха горещо пред очите на всички, защото бяха сгодени и сега щяха да се оженят.
Непрекъснато прииждаха нови гости. В залата вече нямаше място и мишките трябваше да се качват една върху друга, а младоженците бяха застанали на вратата така, че не можеше нито да се влезе, нито да се излезе. Залата, както и тунелът, също беше намазана със свинска мас. В това се заключаваше и цялото угощение, но накрая за десерт бе показано едно грахово зърно, върху което една малка мишка от семейството бе изгризала имената на младоженците, тоест първите букви. Това бе нещо изключително.
Всички мишки твърдяха, че сватбата е великолепна и че се забавлявали отлично. А Ялмар се отправи обратно за вкъщи. Той бе прекарал нощта сред отбрано общество, но бе положил и усилия за това, беше се смалил и се бе вмъкнал в униформата на оловния войник.

ПЕТЪК

– Невероятно е колко много възрастни искат да отида при тях – каза Оле Затвори Очички. – Особено онези, които са направили нещо лошо. “Миличък Оле – молят ми се те, – не можем да мигнем нощем. Виждаме всичките си зли дела като грозни малки тролове да седят на ръба на леглото и да ни пръскат с вряла вода. Ела ги прогони, за да можем да поспим.” Те въздишат дълбоко и добавят: “Естествено ще си платим. Лека нощ, Оле! Парите са на прозореца.” Но аз не го правя за пари – заключи Оле.
– Какво ще правим тази нощ? – попита Ялмар.
– Не знам дали ти се ходи пак на сватба и тази нощ. Няма да е като вчерашната сватба. Голямата кукла на сестра ти, която прилича на мъж и се казва Херман, ще се жени за куклата Берта. Днес е рожденият є ден и тя ще получи много подаръци.
– Знам, знам! – отвърна Ялмар. – Всеки път, когато на куклите им трябват нови дрехи, сестра ми казва, че имат рожден ден или че се женят. Казвала го е сигурно сто пъти!
– Да, но тази нощ това ще е сто и първата сватба и след нея всичко свършва. А сто и първата сватба просто няма равна на себе си. Виж!
И Ялмар погледна към масата. Прозорците на малката картонена къща светеха, а отвън войниците отдаваха чест. Младоженците седяха на пода и се бяха облегнали на крака на масата. Изглеждаха замислени и сигурно имаше защо. А Оле Затвори Очички, облечен в черната престилка на бабата, ги венча. След като церемонията приключи, всички мебели в стаята подхванаха следната хубава песничка, написана от молива по маршова музика:

Песента ни като вятъра долита
тук при младоженците честити.
Той е строен, тя е хубавица –
двамца, правени от ръкавици.
Ех, че годеници,
ура! – от ръкавици!

И при слънце, и при дъжд
пеем ний на шир и длъж!

След това младоженците получиха подаръци. Те не приемаха никакви неща за ядене, защото се хранеха от любовта си.
– Дали да заминем на село или в чужбина? – запита младоженецът.
Обърнаха се за съвет към лястовицата, която бе видяла много свят, и към старата кокошка на двора, която отглеждаше вече петото си поколение пиленца.
Лястовицата разказа за чудесните топли страни, където гроздовете висяха големи и тежки, където въздухът бе мек, а планините бяха обагрени в цветове, които тук съвсем не познаваме.
– В замяна на това пък те нямат нашето зеле – отвърна кокошката. – Едно лято прекарах на село с всичките си пиленца. Имаше един пясъчен ров, из който се разхождахме и си кълвяхме и по който стигахме до една зелева градина. Колко зелено беше това зеле! Не мога да се сетя за нещо по-красиво.
– Да, но всяка глава зеле прилича досущ на останалите – каза лястовицата. – Освен това времето тук често се разваля.
– Е, на това сме свикнали – заключи кокошката.
– Студено е, земята замръзва.
– За зелето това е добре – обясни кокошката. – Освен това понякога и тук е топло. Преди четири години лятото трая пет седмици и бе толкова горещо, че едва можехме да си поемем въздух. Тук ги няма всички ония отровни животни, които ги има там. Няма и разбойници. Всеки трябва да признае, че нашата страна е най-хубавата. Иначе не заслужава да живее тук – и кокошката заплака. – И аз съм пътувала. Веднъж пропътувах 12 мили в един сандък. Изобщо не е хубаво да се пътува.
– Да, кокошката е една разумна госпожа – каза куклата Берта. – Въобще не ме привлича да покорявам планините. Първо се изкачваш, после слизаш. Не, ще отидем в пясъчния ров и ще се разхождаме из зелевата градина.
Речено, сторено.

СЪБОТА

– Ще ми разказваш ли приказки? – запита малкият Ялмар веднага щом Оле Затвори Очички го сложи да си легне.
– Тази вечер нямаме време за приказки – отвърна Оле и разтвори над него красивия си чадър. – Виж тези китайци.
Целият чадър приличаше на голяма китайска купа със сини дървета и високи мостове, по които се разхождаха малки китайци, които се спираха и кимаха с глави.
– Трябва добре да изчистим целия свят за утре – каза Оле. – Нали е празник, неделя е. Трябва да се кача на камбанарията, за да проверя дали малките джуджета са лъснали камбаните, за да звънят ясно. Трябва да отида на полето, за да видя дали вятърът е издухал праха от тревата и листата. Но най-важното, което трябва да свърша, е да сваля всички звезди от небето и да ги лъсна. Ще ги събера в престилката си. Но най-напред трябва да ги номерирам. Трябва да номерирам и дупчиците на небето, в които седят самите звезди, за да върна всяка на мястото є. В

противен случай те няма да са закрепени здраво и ще имаме прекалено много падащи звезди, те просто ще падат една след друга.
– Слушайте, господин Оле Затвори Очички – каза един стар портрет, който висеше на стената, където спеше Ялмар. – Аз съм прадядото на Ялмар. Хубаво е, че разказвате на детето приказки, но не го обърквайте. Звездите не могат да се свалят и да се лъскат. Звездите са глобуси, също като нашата земя, и точно това е най-хубавото им качество.
– Благодаря ти, стари прадядо! – каза Оле Затвори Очички. – Благодаря. Ти си главата на семейството, всъщност "праглавата". Но аз съм по-стар от теб. Стар езичник съм. Римляните и гърците ме наричаха богът на сънищата. Ходил съм и ходя в най-изисканите къщи. Мога да говоря и с малки, и с големи. А сега ти продължи приказката! – и с тези думи Оле Затвори Очички си взе чадъра и си тръгна.
– Хм, човек да го е страх да си каже мнението – промълви портретът.
В този миг Ялмар се събуди.

НЕДЕЛЯ

– Добър вечер – поздрави Оле Затвори Очички.
Ялмар кимна, скочи и веднага обърна портрета на прадядо си към стената, за да не се меси в разговора като вчера.
– Разкажи ми приказките за "петте зелени грахчета, които живеели в една шушулка", и за "Петльо, който поискал ръката на Кокошка", и за "Иглата за плетене, която си въобразила, че е игла за шиене"!
– Ама че си ненаситен! – възкликна Оле Затвори Очички. – Предпочитам да ти покажа нещо друго. Ще ти покажа моя брат. Той също се казва Оле Затвори Очички, но идва при хората само веднъж. А когато дойде при някого, той го взима на коня си и му разказва приказка. Той знае само две приказки. Една, която е толкова хубава, че никой на света не може да си я представи; и една толкова страшна и зловеща, че изобщо не може да се опише. И Оле Затвори Очички повдигна малкия Ялмар към прозореца и каза:
– Ето, сега ще видиш моя брат, другия Оле Затвори Очички. Наричат го също така и Смърт. Виждаш ли, той изобщо не е така страшен, както го рисуват в книжките, където е само кожа и кости. Не, дрехите му са обвезани със сребърна бродерия. Това е най-хубавата хусарска униформа. Пелерината от черно кадифе се развява зад коня му. Виж как язди в галоп.
Ялмар видя как Оле Затвори Очички се носеше на коня си и взимаше млади и стари. Някои слагаше да седнат отпред, а други – отзад. Винаги преди това ги питаше:
– Какви са ти оценките?
– Добри – отговаряха всички.
– Дай да видя – казваше той и хората му показваха бележниците си.
Онези, които имаха "много добър" и "отличен", сядаха отпред и слушаха хубавата приказка, а онези, които имаха "добър" и "задоволителен", трябваше да седнат отзад и слушаха страшната приказка. Те трепереха от ужас и плачеха, искаха да скочат от коня, но не можеха, защото се бяха сраснали с него.

– Но Смъртта е много хубав Оле Затвори Очички – възкликна Ялмар. – Аз не се страхувам от него.
– Няма и нужда да се страхуваш – отвърна Оле Затвори Очички. – Само гледай оценките ти в бележника да са добри.
– Да, това е поучително – промърмори доволен портретът на прадядото. – Все пак има смисъл човек да си каже мнението.
Ето това беше приказката за Оле Затвори Очички. А сега той самият може тази вечер да ти разкаже нещо повече.